

Semmiség, mi az a másfélszáz esztendő?

Az alsósztrégovai Madách-kiállítás

SZÁSZI ZOLTÁN

Madách Imre szemét másfélszáz éve zárta le a halál. A nagy művön 1860. március 26-án tette az utolsó tollvonást. De hát mi ez az idő? A halhatatlanságból egy pillanat csupán az a százötvennégy év, amely a *Tragédia* befejezése és a nagy művet bemutató kiállítás megnyitása közt múlt el. Ezt a halhatatlanságot őrzi az 2014. március 26-án, Alsósztrégován, a Madáchok példaértékűen felújított ősi fészkeben megnyitott, a magyar irodalom egyik legkiemelkedőbb drámai alkotását bemutató állandó kiállítás, amelynek „*Óh, hol vagyok, hol vannak álmaim?*” a címe. Micsoda ébredése ez a költőnek!

Mire jó ez a kiállítás? Például a *Tragédiával* személyesen és szemérmesen találkozni, abba belemélyedni. Abban elmerülni, azt mai élő emberként megélni! Ha mindennapos olvasmány vagy csak olykor-olykor felütött könyv, ha véletlenül kerül az olvasóhoz – mikor érzi az ember, valami nincs rendben, jó lenne valami irányt lelteni, valami kiutat, kapaszkodót találni – mindegy az, csak találja őt meg ez a mű! Aki válaszokat keres, aki inspirációt vár, aki megpihenni, töltekezni kíván, és a befogadásra nyitottan lép be a Madách-kastélyba, egy egészen különleges élményt kap.

Köszönhetően Jarábik Gabriella múzeumigazgatónak, Praznovszky Mihály és Kovács Anna irodalomtörténészeknek, Štefan Holčík történésznek, az enteriőrt létrehozó Juhász Tibornak és *Az ember tragédiája* kiállítást önálló képzőművészeti alkotásként létrehozó Koczka István képzőművésznek.

Élő közeg fogadja a látogatót, aki nem vitrinekbe zárt, idegen világot, konzervált, távolságtartó múltat talál itt, hanem az az érzés keríti hatalmába: ma is itt élnek, léteznek, dolgoznak, szeretnek az egykori urak. S aki itt lakott, az nem más, mint a magyar drámairodalom legismertebb művének alkotója, Madách Imre; az örök Éva ihletője, Fráter Erzsébet; a kastély komorabb hangulatú úrnője, Majthényi Anna; a Madách gyerekek; a rokonok; a vendégként betérő barátok; a nógrádi nemes- és polgárurok. A kastélyban sétálgatva szinte azt várja a látogató, hogy a szomszédos szobában máris felbukkan a házigazda, már szinte érzi is a jóféle pipadohánya illatát. Az oroszlánbarlang olyan, mintha a *Tragédia* írása idején toppannánk be. Szétdúlt alvókuckó, papírlapok, kalamáris, tollak, pipatórium, majd a könyvek, a régi jó könyvek. Férfiszalon, kártya és borospalack poharakkal, újságok, kilátás a parkra, a dombra, a gazdaságra, s női szalon, rejtelmekkel, fojtó indulatokkal, fortyogó érzelmekkel. A nagy szalon, igen, már látni az éppen kiforduló vendégeket, akik elsuhanak, kijáraton át a kertbe, a falon az égkék tapéták, sarkokban zongora, meleget őrző kályha. S innen, a kétszárnyú ajtó után már egy másik világ nyílik.

Ez az irodalomtörténeti tárlat páratlan és példamutató, egy hatalmas, önálló képzőművészeti alkotás. A világ bármelyik múzeuma megirigyelhetné! Egyszerre képes azokhoz szólni, akik pontosan ismerik a nagy művet, s azokhoz is, akik éppen megismerkedni szeretnének vele. S aki véletlen betéved? Azt a gondosan megalkotott látványvilág észrevétlen magával ragadja a *Tragédia* miliőjébe, lelassítja, elgondolkodtatja, úgy engedi tovább útjára. Mondják, kell az interaktivitás, más látványra várnak a monitorokon szocializálódott mai fiatalok. Megkapják! Ki ide belép, azt színről színre változó tér, forma, mozgókép, fény, színek és műtárgyak, hangeffektusok, egy múzeumon belüli múzeum – a falanszter színpompás díszlete lehetne! – várja, s a *Tragédia* ismert sorai az űrből sugározva is elhangzanak, Charles Simonyi hangján. Megrázó, meghökkentő élmények! Az *ember tragédiájának* mondanivalója végül kétféle – fénycsikkal megvilágított záró sorok – esszenciává sűrűsödik! Ezzel a szemébe és agyába égett képpel lép ki a látogató a kiállításról.

Annnyira közel van! Mindig is közel volt Alsósztrégova. Sokan tudták, hogy különös, drága helye ez a magyar irodalomnak. Szentélye! Amelyet mostantól teljességében be lehet járni. Élmény! Pazar! Varázslatos! S a kert végén, pár lépésre az elvaduló, márciusban szűz fehér pártában bókoló vadszilvaktól Rigele Alajos *Ádámja* tartja az eget a drámaköltő porai felett.

